

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ : กรณีทฤษฎีการเมือง ว่าด้วยเรื่อง “อำนาจอธิปไตย”

Political theory: the case of political theory concerning "Sovereignty"

พระวิสุทธีวรกิจ Phra Wisuthiworakij

พระพิพิธพัชโชดม Phra Phiphitphatcharodom

อนุชา พละกุล Anucha Bhalakula

ดาวนภา เกตุทอง Dawnapa Kettong

ศิริเพ็ญ สุตแสนสง่า Siriphen Sudsaensanga

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phetchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

anucha.bha@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยที่สำคัญ 5 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยสูงสุดของพระเจ้า ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยสูงสุดของพระสันตะปาปา ทฤษฎีความมีอำนาจอธิปไตยสูงสุดของกษัตริย์ ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ทั้งนี้ รัฐทั่วโลกในปัจจุบันเชื่อมั่นในอำนาจอธิปไตย 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ซึ่งถูกนำไปใช้ปกครองรัฐของผู้นำประเทศตามความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบอบราชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตย ระบอบเผด็จการ เพื่อสร้างวางความชอบธรรมในการครอบครองอำนาจอธิปไตย

จากการสังเคราะห์พบว่า ทั่วโลกที่มีสถานะเป็น “รัฐ” ตระหนักในอำนาจอธิปไตย 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ซึ่งถูกนำไปใช้ปกครองรัฐของผู้นำประเทศ ตามความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบอบราชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตย ระบอบเผด็จการ เพื่อสร้างวางความชอบธรรมในการครอบครองอำนาจอธิปไตย

ดังนั้น อำนาจอธิปไตย จึงเป็นเครื่องเครื่องทางการเมืองอย่างหนึ่งของผู้นำทางการเมือง เพื่อแสดงให้เห็นว่า ตนหรือคณะมีความเสียสละที่ต้องการสร้างความมั่นคงให้รัฐ สร้างความรู้สึกปลอดภัยแก่ประชาชนในรัฐ ซึ่งความรู้สึกเหล่านั้นล้วนถูกสร้างขึ้นจากผู้นำทางการเมือง มิได้

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

มีความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างผู้นำกับประชาชน ทั้งนี้ หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งซึ่งกลับพบว่า ประชาชนไม่สามารถครอบครองอำนาจอธิปไตยได้อย่างแท้จริง เพราะอำนาจอธิปไตยถูกผูกมัดและเชื่อมโยงไว้กับบุคคล องค์กร และเจตนาธรรมของผู้มีอำนาจควบคุมระบอบนั้น ๆ เพื่อรักษาการถือครองอำนาจต่อไป

คำสำคัญ : ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์, ทฤษฎีการเมือง, อำนาจอธิปไตย

Abstract

The five major theories of sovereignty are: Theory of Divine Supremacy Theory of papal supremacy Theory of the King's Supremacy The theory of sovereignty belongs to the people. and the theory of national sovereignty. States around the world today believe in two theories of sovereignty. is the theory that sovereignty belongs to the people and the theory of national sovereignty which was used to govern the state of the country's leaders according to their beliefs in political ideology Whether it's a monarchy democracy dictatorship to establish legitimacy in occupying state power.

From the synthesis, it was found that Around the world with the status of a "state", two theories of sovereignty are realized: the theory of sovereignty belongs to the people; and the theory of national sovereignty which was used to govern the state of the country's leaders according to the belief in political ideology Whether it's a monarchy democracy dictatorship to establish legitimacy in occupying state power.

Therefore, sovereignty is one of the political machines of political leaders. to show the public that He or his group has made sacrifices that want to create stability for the state. create a sense of security for the people of the state which those feelings are all created by political leaders There is no real relationship between the leader and the people. The people cannot truly occupy sovereignty. Because sovereignty is bound and tied to the person, organization, and will of those in power to maintain their hegemony.

Keywords : Political Science Theory, political theory, sovereign power

บทนำ

อดีต “รัฐศาสตร์” สนใจศึกษา “รัฐ” คือ ทฤษฎีรัฐศาสตร์ การปกครอง การปกครองเปรียบเทียบ และกฎหมาย แต่รัฐศาสตร์มุ่งเน้นศึกษาเป็นพิเศษ คือ รัฐ สถาบันทางการเมือง และปรัชญาการเมือง (อุไรวรรณ ธนสถิต, 2543: 4) ปัจจุบันแวดวงรัฐศาสตร์สนใจศึกษา 1) รัฐบาล (Government) คือ การศึกษาการศึกษาสถาบันทางการเมือง การแบ่งอำนาจระหว่างนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ศึกษารัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งเน้นทางด้านโครงสร้างการปกครอง 2) กลุ่มการเมือง (Political Parties) คือ ศึกษาความสำคัญของพรรคการเมืองที่มีบทบาทต่อรัฐ ประชาชนติ และกลุ่มผลประโยชน์ 3) กฎหมายมหาชน (Public Law) คือ ศึกษาเกี่ยวกับรากฐานรัฐธรรมนูญของรัฐ ปัญหาการกำหนดและแบ่งอำนาจปกครองประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับรัฐ 4) รัฐประศาสนศาสตร์ (หรือการบริหารรัฐกิจ) (Public Administration) คือ ศึกษาการบริหารงานของรัฐบาล การบริหารกฎหมาย การจัดการเกี่ยวกับคน เงินตรา วัตถุ ทั้งนี้รัฐประศาสนศาสตร์เป็นแขนงใหม่ของรัฐศาสตร์ 5) รัฐบาลเปรียบเทียบ (Comparative Government) คือ ศึกษาการปกครองของประเทศต่างๆ เพื่อจะเปรียบเทียบทางประวัติศาสตร์ แล้วจึงเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญ โครงสร้างการปกครอง และสถาบันการเมือง อาทิ พรรคการเมือง สถานิติบัญญัติ ระบบศาล 6) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International relations) คือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ การทูต องค์กรระหว่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ และ 7) ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) คือ ศึกษาปรัชญาการเมืองการปกครอง ตั้งแต่สมัยโบราณถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นเหมือนหลักการ เหตุผล และความยึดมั่นของรัฐย่อมแตกต่างกัน เพื่อการเรียนรู้เข้าใจทั้งจุดมุ่งหมาย (Ends) และวิถีทาง (Means) ของแต่ละปรัชญา โดยแสวงหาเหตุและผล นำมาปฏิรูปความคิดและการปฏิบัติ ทางด้านการปกครองให้ได้รูปแบบที่ดีขึ้น จากตัวอย่างความบกพร่องของรัฐอื่นๆ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2543: 15-16)

ทฤษฎีทางการเมืองเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อความ 3 แบบ คือ 1) ข้อความเชิงประจักษ์ (Empirical Statement) ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานการสังเกตผ่านประสาทสัมผัสทั้งหมด 2) ข้อความเชิงตรรกะ (Logical Statement) ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้เหตุผล อาทิ ข้อความที่ว่า “ $2+2 = 4$ ” และ 3) ข้อความเชิงประเมินคุณค่า (Evaluative Statement) ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการตัดสินคุณค่า อาทิ ข้อความที่ว่า “มนุษย์เกิดมาเสรีและเสมอภาคกัน” ข้อความ 2 แบบแรก เป็นข้อความของทฤษฎีการเมืองของรัฐศาสตร์ในฐานะที่เป็น “ศาสตร์” แต่ข้อความแบบที่ 3 เป็นข้อความของทฤษฎีการเมืองในปรัชญาการเมือง (Gauba. 2003 : 2-3)

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

อำนาจอธิปไตยถูกนำมาใช้ในศตวรรษที่ 15 ตามหลักปรัชญาการเมืองของอริสโตเติล ที่กล่าวว่า ในรัฐ ๆ หนึ่งจะต้องมี “อำนาจสูงสุด” แต่มานักกฎหมายโรมันและนักรัฐศาสตร์สมัยกลาง กล่าวว่า ในรัฐ ๆ หนึ่งจะต้องมี “อำนาจสมบูรณ์” (Fullness of power) แต่นักรัฐศาสตร์สมัยโบราณและสมัยกลางไม่ได้ขยายความเรื่องสภาพของอำนาจอธิปไตย (เดซชาติ วงศ์โกมลเชษฐ, 2516: 136-139) อย่างไรก็ตาม อำนาจอธิปไตย เป็นที่มาที่ทำให้รัฐแตกต่างจากองค์กรอื่น ๆ การศึกษาพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาอำนาจอธิปไตย เพื่อที่จะได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ รัฐต่อพลเมือง และพลเมืองต่อพลเมือง (ชลาทิพย์ ชัยโคตร, 2560: 39)

บทความนี้สนใจศึกษาและนำเสนอเรื่อง ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ : กรณีทฤษฎีการเมือง ว่าด้วยเรื่อง “อำนาจอธิปไตย” ที่เป็นพัฒนาการทางการเมืองและอำนาจรัฐ ที่ถูกอธิบายเชิงทฤษฎีทางการเมืองอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะ “อำนาจอธิปไตย” ที่มีความสำคัญต่อการรับรู้การมีอำนาจของประชาชน เพื่อเป็นส่วนสำคัญต่อการสร้างรัฐที่ตรงต่อความต้องการของประชาชนของรัฐอย่างต่อเนื่อง

ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์ ถอดศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า Political Science และคำว่า Political นั้น เป็นคุณศัพท์ของคำว่า Politics ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า Polis ในภาษากรีก มีความหมายว่า การจัดการองค์การทางการเมืองในรูปแบบหนึ่ง วิชารัฐศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ (Social Sciences) เป็นวิชาที่มุ่งศึกษาถึงการที่มนุษย์รวมกันอยู่ในสังคม ฉะนั้นจึงยังไม่สามารถที่จะแสวงหาทฤษฎี หรือกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม อาทิ ในด้านพฤติกรรมทางการเมือง ก็ยังไม่สามารถจะวางหลักเกณฑ์ที่แน่นอนว่า มีวิธีใดบ้างจึงจะได้รูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด หรือจะดำเนินการอย่างไรที่จะมีรัฐบาลที่ดีที่สุด รัฐศาสตร์ (Political Science) ซึ่งศาสตร์ที่ว่าด้วยรัฐ (the science of the state) ซึ่งถือว่าเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ที่กล่าวถึงทฤษฎีการจัดตั้งองค์การรัฐบาลและการดำเนินงานของรัฐ (practice of the state) (อานนท์ อาภาภิรม, 2545 : 1) รัฐศาสตร์ จึงสนใจการปกครองและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง เป็นต้นว่า การกำเนิด การรวมตัว การแปลงรูปและความเสื่อมโทรมของชุมชนทางการเมืองโดยมีขอบข่ายรวมไปถึงรูปธรรมขององค์การ กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้งของชุมชนและการตัดสินใจของชุมชน ในกรณีสำคัญๆ ต่างๆ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2526: 1) เป็นศาสตร์ว่าด้วยรัฐหรือศาสตร์ว่าด้วยการปกครอง หรือศาสตร์ว่าด้วยรัฐบาล หรือศาสตร์ว่าด้วยอำนาจ ดังนั้น รัฐศาสตร์ในปัจจุบันเป็นเรื่องของ

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

การศึกษาเรื่องของการเมืองการปกครอง อำนาจหรืออำนาจทางการเมือง กล่าวได้ว่า รัฐศาสตร์คือ วิชาที่ว่าด้วยของรัฐบาลเมืองและการบริหาร (ชลาทิพย์ ชัยโคตร, 2560: 5) อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปทฤษฎีสำคัญทางรัฐศาสตร์ 15 ทฤษฎี (จำนงค์ อดิวัฒน์สิทธิ์, ม.ป.ป.) ดังนี้

1. ทฤษฎีนิยัตินิยมทางการเมือง (Political Determinism Theory)
2. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economic Theory)
3. ทฤษฎีปทัสถานทางการเมือง (Political Normativism Theory)
4. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Political Change Theory)
5. ทฤษฎีปฏิฐานทางการเมือง Political Positivism Theory
6. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation Theory)
7. ทฤษฎีการรับรู้ทางการเมือง (Political Perception Theory)
8. ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication Theory)
9. ทฤษฎีความทันสมัยทางการเมือง (Political Modernization Theory)
10. ทฤษฎีภาวะผู้นำทางการเมือง (Political Leadership Theory)
11. ทฤษฎีการขัดเกลากายทางสังคมและการเมือง (Political Socialization Theory)
12. ทฤษฎีความขัดแย้งทางการเมือง (Political Conflict Theory)
13. ทฤษฎีโครงสร้างทางการเมือง (Political Structure Theory)
14. ทฤษฎีการติดต่อทางสังคมและการเมือง (Political Social contact Theory)
15. ทฤษฎีวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture Theory)

ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยสัมพันธ์กับทฤษฎีโครงสร้างทางการเมือง ซึ่งปรากฏในกฎหมายรัฐธรรมนูญ นี้จะกล่าวถึง ความหมายและลักษณะอำนาจอธิปไตย แนวคิดการใช้อำนาจอธิปไตย และแนวคิดการแบ่งแยกและรูปแบบการใช้อำนาจอธิปไตย (สิทธิกร ศักดิ์แสง และณัฐภัทร ธีรารางค์กุล, 2557 : 201)

ทฤษฎีอำนาจอธิปไตย

ความหมายของอำนาจอธิปไตย

อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) หมายถึง อำนาจที่แสดงความเป็นใหญ่ ความเป็นอิสระ ไม่ขึ้นต่อใคร หรือต้องเชื่อฟังคำสั่งคำบัญชาของผู้ใดที่เหนือตนโดยปราศจากความยินยอมของตน (มานิตย์ จุมปา, 2543 : 16) ตามหลักกฎหมายมหาชน อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) คือ อำนาจ

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

สูงสุดในการปกครองรัฐ หรืออำนาจที่แสดงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย (วิชฌู เครื่องาม, 2527 : 77) ดังนั้น สิ่งอื่นใดจะมีอำนาจยิ่งกว่าหรือขัดต่ออำนาจอธิปไตยหาได้ไม่ อำนาจอธิปไตยย่อมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละระบอบการปกครอง ตัวอย่างเช่น ในระบอบประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อำนาจอธิปไตยเป็นของพระมหากษัตริย์คือ กษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นต้น

ลักษณะความสำคัญของอำนาจอธิปไตย

ลักษณะสำคัญของอำนาจอธิปไตย คือ อำนาจอธิปไตยมีความเด็ดขาด อำนาจอธิปไตยเป็นการทั่วไป อำนาจอธิปไตยมีความถาวร และอำนาจอธิปไตยแบ่งมิได้ (เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์, 2508 : 100) โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

1. อำนาจอธิปไตยมีความเด็ดขาด

อำนาจอธิปไตยมีความเด็ดขาด (Absoluteness) กล่าวคือ ไม่มีอำนาจอื่นใดภายในรัฐที่เหนือกว่า และจะไม่มีอำนาจอื่นที่มาจำกัดอำนาจในการออกกฎหมายของรัฐได้ เพราะอำนาจอธิปไตยมีทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ อาทิ ประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตยเด็ดขาดไม่มีอำนาจรัฐอื่นใด (อำนาจของประเทศใด) มาจำกัดอำนาจในการตรารัฐธรรมนูญของประเทศไทยได้ เป็นต้น

2. อำนาจอธิปไตยเป็นการทั่วไป

อำนาจอธิปไตยเป็นการทั่วไป (Universality) อำนาจอธิปไตยของรัฐ มีอยู่เหนือทุกคนและทุกองค์กรที่อยู่ในรัฐ มีข้อยกเว้นเพียงแต่ว่า เมื่อมีผู้แทนของต่างประเทศมาประจำในประเทศ ผู้แทนต่างประเทศจะไม่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐนั้น ซึ่งเป็นประเพณีปฏิบัติระหว่างประเทศหรือจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

3. อำนาจอธิปไตยมีความถาวร

อำนาจอธิปไตยมีความถาวร (Permanence) อำนาจอธิปไตยของรัฐยังคงมีอยู่ตราบเท่าที่รัฐยังคงดำรงอยู่ ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในนามของรัฐอาจจะเปลี่ยนแปลง หรืออาจมีการปฏิรูปการปกครองเปลี่ยนระบบของรัฐบาลได้แต่อำนาจอธิปไตยมิได้สูญหายไปจากรัฐ

4. อำนาจอธิปไตยแบ่งอำนาจมิได้

อำนาจอธิปไตย มีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่อาจถูกแบ่งแยกได้ หมายถึง เฉพาะการแบ่งแยกเพื่อเป็นเจ้าของ เพราะอำนาจอธิปไตยไม่อาจเป็นขององค์กรใดพร้อมกันในเวลาเดียวกัน อย่างเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมได้ จะเป็นได้แต่เพียงแบ่งแยกตามลักษณะการใช้หรือแบ่งแยกตามหน้าที่เท่านั้น ที่เรียกว่า (Separation of Power) ตามทฤษฎีของมองเตสกีเออ (Montesquieu) ที่กล่าวไว้ในหนังสือเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย (The Spirit of Law) ความตอนหนึ่งว่า อำนาจอธิปไตยได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ คือ อำนาจที่วางระเบียบบังคับทั่วไปในรัฐ อำนาจบริหาร คือ อำนาจปฏิบัติการซึ่งขึ้นอยู่กับกฎหมายมหาชน ในการใช้หรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย และอำนาจอตุลาการ คือ อำนาจปฏิบัติการในการพิจารณาวินิจฉัยบรรดคดี (มานิตย์ จุมปา, 2543 : 15)

ทฤษฎีอำนาจอธิปไตย

ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยที่สำคัญ 5 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของพระเจ้า (Supremacy of God) ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของพระสันตะปาปา (Supremacy of the Pope) ทฤษฎีความมีอำนาจสูงสุดเป็นของกษัตริย์ (Supremacy of the King) ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Supremacy of the People) และทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ (Supremacy of the Nation) (วิชฌู เครื่องงาม, 2530 : 214-223) โดยจะนำเสนอในรายละเอียดต่อไป

ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของพระเจ้า (Supremacy of God)

กฎหมายธรรมชาติตามทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของพระเจ้า (The Supremacy of God) มาตั้งแต่นักบุญอ็อกสติน โดยอ้างว่า บรรดาสรรพสิ่งทั้งปวงยอมอยู่ใต้คำบัญชาของพระเจ้า ฝ่ายตะวันออกเรียกว่า “พรหมลิขิต” ตามคตินิยมแบบฮินดูหรือภาษาสมัยใหม่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของพระเจ้า อย่างไรก็ตาม นักเทววิทยาอ้างว่า ทฤษฎีนี้มีรากฐานความเชื่อมาตั้งแต่สมัยโบราณ เมื่อนุชนุษย์เริ่มรู้จักการนับถือ ผี/สาง เทวดา (theism) โดยมนุษย์รู้จักกันว่าจะต้องมีสิ่งสูงสุดสิ่งหนึ่ง คอยดลบันดาลปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ และลิขิตความเป็นไปของชีวิตมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง มนุษย์เกิดจากลิขิตของสิ่งนั้น มนุษย์อยู่ใต้ลิขิตของสิ่งนั้น และมนุษย์จะต้องกลับไปหาสิ่งทีลิขิตชีวิตคนในบั้นปลาย ต่อมาเมื่อนุชนุษย์รู้จักการอยู่เป็นหมู่เหล่า มีผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง ความรู้สึกก็เปลี่ยนไปเป็นว่า ผู้ปกครองได้อำนาจบังคับบัญชามาจากสิ่งสูงสุดนั้น อาทิ พระเจ้าฟาโรห์แห่งอียิปต์ และพระเจ้าจักรพรรดิแห่งญี่ปุ่น ได้อำนาจปกครองมาจากพระสุริยเทพ เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อ

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

ศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก เจริญรุ่งเรืองขึ้นในตอนต้นสมัยกลาง ศาสนาจักรเรื่องอำนาจมากเกินไปเหมือนอาณาจักรทั้งปวงในยุโรป และมีการอ้างอิงว่า กฎหมายธรรมชาติเป็นอันเนื่องอันเดียวกับกฎของพระเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ธรรมชาติ (nature)” ที่ว่านั่น คือ พระเจ้าในคริสต์ศาสนา (God) ลัทธิอำนาจสูงสุดของพระเจ้า จึงเริ่มเป็นที่กล่าวอ้างกันทั่วไปอย่างกว้างขวาง จนลบล้างทฤษฎีอื่น ๆ ในขณะนั้นโดยสิ้นเชิง จนกล่าวได้ว่า เมื่อพูดถึงทฤษฎีนี้ย่อมหมายถึง ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของพระเจ้า ในทางคริสต์ศาสนาเท่านั้น มิใช่พระเจ้าองค์อื่น (อำนาจอธิปไตย, 2551: ออนไลน์)

ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของพระสันตะปาปา (Supremacy of the Pope)

นักบุญออกัสติน พระสันตะปาปาเกรกอรีที่ 7 และปรัชญาเมธี ช่วงรอยต่อ อาทิ จอห์น แห่ง ซอลสเบอรีและนักบุญโธมัส อไควนัส กล่าวอ้างถึง ทฤษฎีอำนาจสูงสุดของพระเจ้า ปรัชญาเมธีเหล่านี้ต่างได้วางรากฐานทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของพระสันตะปาปา (The Supremacy of the Pope) เคียงคู่กันตลอดมา ด้วยความมุ่งหมายว่า จะสร้างฐานแห่งอำนาจของฝ่ายศาสนจักรเหนือฝ่ายอาณาจักรโดยเด็ดขาด นักปรัชญาฝ่ายคริสต์ศาสนาในสมัยกลางได้อ้างว่า ในทุกเวลาและในทุกสถานที่ จึงได้เลือกให้พระบุตร หรือพระเยซู (Jesus Christ) มาไถ่บาปมนุษย์แทน เพื่อต่อจากนั้นไปมนุษย์จะได้ปฏิบัติตามเจตนารมณ์อิสระ (free will) ของตนได้ ต่อมาพระบุตรได้เลือกสาวกคนสำคัญ คือ นักบุญปีเตอร์ (Saint Peter) ให้เป็นผู้ปกครองดูแลคริสตศาสนิกชนทั้งหลายในโลกสืบต่อจากพระองค์ ซึ่งในที่สุดนักบุญปีเตอร์ได้มอบอำนาจให้พระสันตะปาปาองค์ต่อ ๆ มารับภาระนี้สืบต่อไปอย่างไม่ขาดสาย ฉะนั้น พระสันตะปาปาจึงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดทางฝ่ายศาสนจักร และโดยเหตุที่ศาสนจักรเป็นใหญ่เหนือฝ่ายอาณาจักร พระสันตะปาปาจึงเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจเหนือสิ่งทั้งปวง จะเป็นรองก็แต่พระเจ้าเท่านั้น แม้แต่สมณสาสน์ หรือพระบัญชาของพระสันตะปาปา ก็จัดว่าเป็นกฎหมายศักดิ์สิทธิ์ (Lex divina) และมีลำดับศักดิ์สูงกว่ากฎหมายของกษัตริย์ทั้งหลาย (Lx humana) ข้อที่นำสังเกต คือ ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีแรกที่ระบุให้รัฐอธิปไตย (Sovereign) หรือผู้ใช้อำนาจอธิปไตยเป็นคนธรรมดา (อำนาจอธิปไตย, 2551: ออนไลน์)

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของกษัตริย์ (Supremacy of the King)

ครั้นถึงปลายสมัยกลางเป็นต้นมา ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของพระสันตปาปาเริ่มเสื่อมความนิยมลง เพราะทางฝ่ายอาณาจักรแข็งแกร่งขึ้นมาก จนสามารถตั้งตนเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อสำนักพระสันตปาปาอีกต่อไป ทฤษฎีใหม่นั้น คือ ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของกษัตริย์ (The Supremacy of the King) โดยถือว่า กษัตริย์เป็นรัฐอธิปัตย์ (Sovereign) หรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ

นักปรัชญาการเมืองชาวฝรั่งเศสชื่อจ็อง โบแดง (Jean Bodin) เป็นบุคคลแรกที่ใช้คำว่า “อำนาจอธิปไตย” ในความหมายทางการเมือง สาเหตุที่มีการใช้คำนี้ คือ สมัยนั้นพระมหากษัตริย์ฝรั่งเศสได้ต่อสู้ชิงอำนาจรัฐกับศาสนจักรอย่างดุเดือด และได้พยายามทุกวิถีทางที่จะลดอำนาจของพระสันตปาปา โบแดงเป็นฝ่ายพระมหากษัตริย์ จึงได้คิดทฤษฎีใหม่ขึ้นเพื่อลดอำนาจของพระสันตปาปา และเชิดชูอำนาจของพระมหากษัตริย์ขึ้นแทนที่ ทฤษฎีนั้นเดิมที่รู้จักกันว่า “ทฤษฎีอำนาจสูงสุดเป็นของกษัตริย์” แต่โบแดงกลับเรียกเสียใหม่ว่า “ทฤษฎีอำนาจอธิปไตย” (Theory of sovereignty) โดยใช้คำเรียกเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า “soverainete” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำในภาษาละตินว่า “superanus” ใน พ. ศ. 2119 โบแดงได้เรียบเรียงวรรณกรรมสำคัญชื่อ “วรรณกรรม 6 เล่ม ว่าด้วยรัฐ” (Six Books Concerning the State) ซึ่งอธิบายทฤษฎีอำนาจอธิปไตยไว้อย่างละเอียดชัดเจน พอสรุปได้ดังนี้

อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โบแดงต้องการจะลบล้างแนวความคิดดั้งเดิม เกี่ยวกับทฤษฎีอำนาจสูงสุด (The Supremacy) เพราะตามทฤษฎีนั้น ผู้ใช้อำนาจสูงสุดมีอำนาจล้นพ้นเกินไปจนไม่มีขอบเขตจำกัด อาทิ พระผู้เป็นเจ้าของ โยมมีอำนาจทั่วสากลโลก พระสันตปาปาย่อมมีอำนาจทั่วอาณาจักรทั้งปวง แต่ทว่า เขาต้องการจำกัดอำนาจสูงสุดลงเพียงแค่การปกครองภายใต้ขอบเขตประเทศ เท่านั้น เหตุที่อธิบายเช่นนี้ เพราะเข้าใจความหมายของคำว่า “รัฐ” เป็นอย่างดี และต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง “รัฐ” กับ “รัฐอธิปัตย์” ของรัฐนั้นเท่านั้น โดยไม่เกี่ยวพันเชิงอำนาจกับรัฐอื่น

อำนาจอธิปไตยเป็นของรัฐ (Sovereignty belongs to the State) โบแดงได้คำอธิบายข้อนี้มาจากองค์ประกอบข้อหนึ่งของรัฐที่ว่า รัฐต้องมีอำนาจอธิปไตย ฉะนั้นโบแดงจึงสรุปว่าอำนาจอธิปไตยย่อมเป็นของรัฐมิใช่ของราษฎร

ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยควรเป็นพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นรัฐอธิปัตย์ (Sovereign) เพราะพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ และผู้นำราษฎรทั้งหลาย

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

รัฐอธิปไตย คือ ผู้มีอำนาจสูงสุดบนพื้นแผ่นดินที่มีขอบเขตจำกัดหนึ่ง สามารถออกคำสั่งให้ราษฎรปฏิบัติตามได้ แต่ต้องไม่อยู่ใต้คำสั่งของผู้ใด (majestas est summa in civis as sives ac subditos legibusque soluta potestas) นอกจากนั้น โบแดงยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “ยอมเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า สาระสำคัญของรัฐอธิปไตยของกษัตริย์... คือ การมีอำนาจตรากฎหมายบังคับใช้แก่พสกนิกรทั้งหลาย โดยไม่คำนึงว่าพสกนิกรเหล่านั้นยินยอมหรือไม่... ถ้าจะให้รัฐอธิปไตยปกครองรัฐได้อย่างถูกต้องดังงามแล้ว จำต้องจัดให้รัฐอธิปไตยอยู่เหนือกฎหมาย”

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) นักปรัชญาการเมืองชาวอังกฤษในสมัยกลาง เป็นบุคคลหนึ่งที่สนับสนุนทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของรัฐ เขาอธิบายว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของรัฐ แต่แสดงออกทางรัฐอธิปไตยหรือกษัตริย์ โองการของกษัตริย์หรือรัฐอธิปไตย ย่อมเป็นกฎหมายและอยู่เหนือคำสั่งทั้งปวง ทั้งไม่อาจถูกจำกัดด้วยอำนาจใด ๆ ไม่ว่าอำนาจทางการเมืองหรืออำนาจทางศีลธรรมก็ตาม (อำนาจอธิปไตย, 2551: ออนไลน์)

นักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์หลายท่านได้พยายามชี้ให้เห็นว่า อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจของพระมหากษัตริย์เพราะว่า กษัตริย์เป็นผู้สถาปนาเอกราชให้แก่รัฐ และเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในรัฐ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอธิปไตยอย่างที่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ตรัสว่า “ฉันเป็นรัฐ” ทฤษฎีนี้ถือว่า กษัตริย์เป็นที่มาของกฎหมายและอำนาจทั้งหมด กษัตริย์เป็นผู้ที่ทำอะไรไม่ผิด ราษฎรทุกคนจะต้องเชื่อฟังกษัตริย์ แต่ทฤษฎีนี้ได้ถูกทำลายโดยการปฏิวัติ ซึ่งก่อให้เกิดประชาธิปไตยแผนใหม่ขึ้น แต่พระมหากษัตริย์ยังได้รับการยกย่องว่า เป็นองค์อธิปไตย แต่ไม่มีพระราชอำนาจเหมือนเดิม อาทิ ประเทศอังกฤษ พระมหากษัตริย์ทรงมีฐานะเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional monarchy) หรือพระมหากษัตริย์ของรัฐสภา (Parliamentary monarchy) (ชลาทิพย์ ชัยโคตร, 2560: 45)

ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Supremacy of the People)

อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนยอมใช้อำนาจอธิปไตยในกิจการทั้งปวงโดยตรง หรืออาจจัดการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยโดยอ้อม คือ ให้ประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นทำการแทนตน ทฤษฎีนี้เกิดจากข้อเสนอของฌ็อง-ฌัก รูโซ (Jean-Jacques Rousseau) เจ้าของแนวคิดสัญญาประชาคม (Social Contract) ที่มองเห็นว่า สังคมเกิดจากความยินยอมพร้อมใจกันของมนุษย์ การที่มนุษย์ทุกคนยินยอมมารวมเป็นสังคมนั้น ก่อให้เกิดสัญญาประชาคมขึ้น ซึ่งสมาชิก

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

แต่ละคนจะทำสัญญากับคนอื่น ๆ หรือทุกคนที่ว่า “เราทุกคนจะยอมมอบร่างกายและอำนาจทุกอย่างที่มีอยู่ร่วมกัน ภายใต้อำนาจสูงสุดของเจตนารมณ์ร่วมกันของสังคม และเราก็จะได้รับส่วนในในฐานะที่เป็นสมาชิกที่แยกจากกันมิได้ของส่วนรวม ผู้เข้าร่วมแต่ละคนรวมกับทุกคนไม่ใช่กับใครคนใดคนหนึ่ง โดยนัยนี้ เขาผู้นั้น ไม่คิดเชื่อฟังใครนอกจากตัวเอง และคงมีเสรีภาพเหมือนเมื่อก่อน” (มานิตย์ จุมปา, 2543 : 17) ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ส่งผลโดยตรงต่อพลเมืองของรัฐดังนี้

1. การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นสิทธิที่บุคคลจะแสดงออกหรือไม่ก็ได้
2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชน ประชาชนสามารถควบคุมผู้แทนราษฎรได้ เมื่อประชาชนไม่พอใจผู้แทนฯ ก็ถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ (recall)
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในทางกฎหมาย อาทิ มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย มีสิทธิออกเสียงแสดงประชามติในเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อตนเอง

หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Volkssoeveranitaet) หรือหลักประชาชนเป็นผู้ครอบครองอำนาจสูงสุด/อำนาจรัฐ เป็นรูปแบบการปกครองที่ปกครองโดยประชาชน อำนาจรัฐที่ใช้โดยองค์กรฝ่ายปกครองจึงต้องยึดโยงกับประชาชน ซึ่งประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐโดยตรงผ่านการเลือกตั้ง และเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐผ่านทางองค์กรต่างๆ ดังนั้น อำนาจในการปกครองของประเทศจึงต้องถูกผูกพันกับรัฐธรรมนูญ การใช้อำนาจของฝ่ายปกครองจะต้องมีความชอบธรรมกับการใช้อำนาจของรัฐ เพราะผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ปกครองต้องทำให้เจตจำนงของประชาชน ตามหลักประชาธิปไตยปรากฏเป็นจริง ซึ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตจำนงของประชาชนอาจแบ่งได้เป็น 3 ฝ่าย (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2558 : 19-20) ดังนี้

ฝ่ายที่ 1 ยึดตามทฤษฎีสัญญาประชาคมของฌ็อง-ฌัก รูโซ (Jean-Jacques Rousseau) ซึ่งเห็นว่าเจตจำนงทั่วไปกับเจตจำนงของปัจเจกบุคคลแตกต่างกัน กล่าวคือเจตจำนงของปัจเจกบุคคลมักจะมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตัว ส่วนเจตจำนงทั่วไปมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม

ฝ่ายที่ 2 เจตจำนงของประชาชน คือ การประนีประนอมระหว่างผลประโยชน์ที่แตกต่างกันของแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งการประนีประนอมนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเปิดโอกาส ให้แต่ละบุคคลสามารถแบ่งปันความคิดเห็นของตนได้ ด้วยเหตุนี้ ผลของการประนีประนอมจึงต้องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ซึ่งความเห็นฝ่ายข้างมากจะตรงกับเจตจำนงของประชาชนมากที่สุด

ฝ่ายที่ 3 เจตจำนงของประชาชน คือ ผลการประนีประนอม เป็นการนำประโยชน์ของแต่ละปัจเจกบุคคลซึ่งแตกต่างกันมาประสานกัน แต่ในขณะเดียวกัน ต้องเคารพความคิดเห็นเชิงคุณค่า

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

ร่วมกันบางประการ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในประชาคมเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ จึงมีหลักการ ประกันสิทธิของฝ่ายเสียงข้างน้อย เพราะถือว่า ฝ่ายข้างน้อยมีความเท่าเทียมเท่ากับฝ่ายข้างมาก

ดังนั้น การพิจารณาความเห็นทั้ง 3 ฝ่าย แล้วเห็นว่า พลเมืองทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการ ปกครอง การจำกัดสิทธิ จะต้องกระทำกรที่จำเป็นและถือเป็นข้อยกเว้น นอกจากนี้ ตามหลักการ ดังกล่าว กระบวนการทางการเมืองต้องเริ่มจากประชาชนไปสู่องค์กรตัดสินใจทางการเมือง หรือที่เรียก กันว่า กระบวนการจากข้างล่างขึ้นไปสู่ข้างบน (Bottom-up approach) ฉะนั้น นโยบายการบริหาร ประเทศของรัฐบาล ต้องมีรากฐานที่ยึดโยงกับประชาชน

ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ (Supremacy of the Nation)

อำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ คือ อำนาจอธิปไตยไม่ใช่ของประชาชน แต่เป็นของ “ชาติ” ซึ่ง “ชาติ” เป็นสิ่งที่สมมติสร้างขึ้น มา ชาติเกิดจากการรวมกันของพลเมืองทุกคน ซึ่งถ้าแยกเป็นคนแต่ละ คนแล้วจะไม่มีชาติได้เลย แต่ถ้ารวมกันทุกคนแล้ว ย่อมเป็น “ชาติ” ซึ่งเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง โดยซีเอเยลส์ (Sieves) ชาวฝรั่งเศส ผู้เสนอทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ เห็นว่า เจตนารมณ์ของชาติจะ แสดงออกได้ก็โดยชาติ โดยผ่านผู้แทนของชาติ และผู้แทนที่ได้รับเลือกโดยประชาชนเท่านั้น เมื่อได้รับ เลือกแล้วไม่ใช่ผู้แทนของราษฎรที่เลือก แต่เป็นผู้แทนของชาติ จึงเป็นอิสระ ไม่ถูกผูกมัดโดยสัญญาใด ๆ กับประชาชนผู้เลือก และมีอิสระที่จะทำแทนชาติได้ (มานิตย์ จุมปา, 2543 : 18) ทั้งนี้ ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อำนาจนี้ แต่อยู่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชาติเท่านั้น เมื่ออำนาจอธิปไตย เป็นของชาติ หากชาติได้มอบหมายให้ผู้ใดใช้อำนาจแทน อาทิ มอบให้กษัตริย์ หรือประธานาธิบดี ชาติ ย่อมเรียกอำนาจอธิปไตยกลับคืนได้ หรือการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเป็นหน้าที่ ซึ่งเราจะต้องทำ ไม่ใช่ “สิทธิ” หรือประชาชนไม่มีส่วนร่วมในทางกฎหมายกับการเมือง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาตินั้นคัดค้านกับแนวคิดทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2542 : 15) ดังนี้

1. ชาติเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ไม่ใช่เป็นของปวงชนหรือประชาชนในฐานะเป็นองค์กร ที่มีหน้าที่เลือกผู้แทนของชาติ ดังนั้นการเลือกตั้งของประชาชนจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่มิใช่การใช้สิทธิ ชาติจึงมีสิทธิที่จะมอบอำนาจเลือกตั้งให้แก่ประชาชนที่เห็นว่าเหมาะสม การเลือกตั้งจึงไม่จำเป็นต้อง เป็นแบบทั่วถึง มีการจำกัดสิทธิเลือกตั้งได้

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

2. ผู้แทนแต่ละคนไม่ได้เป็นผู้แทนของประชาชนในแต่ละเขตเลือกตั้งที่เลือกตน แต่ผู้แทนทั้งหมดถือเป็นผู้แทนของชาติ และไม่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประชาชนผู้เลือกตั้ง

3. ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ไม่ได้ปฏิเสธระบบการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อย่างไรก็ตาม หากชาติมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนการปกครองไปเป็นรูปแบบอื่นก็ได้

ดังนั้น ผู้แทนที่ได้รับเลือกจึงเป็นผู้แทนของชาติเท่านั้น ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน และผู้แทนดังกล่าวเป็นอิสระจากอำนาจของประชาชน และมีอิสระอย่างเต็มที่ที่จะกระทำการใดๆ ในนามของรัฐ ความอิสระดังกล่าวนี้ก็คือ อำนาจของผู้แทน ด้วยแนวความคิดดังกล่าว จึงก่อให้เกิดทฤษฎีการเป็นผู้แทนเป็นของชาติ เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยทางอ้อม

อนึ่ง ในหลายประเทศได้เกิดปัญหาขึ้นว่า จะใช้ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนหรือเป็นของชาติ จึงมีการผสมผสานทั้ง 2 ทฤษฎีเข้าด้วยกัน โดยปรากฏในลักษณะนี้ “การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในการให้ประชาชนได้แสดงสิทธิของความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย” หรือ “การออกเสียงเลือกตั้ง ทุกระดับ ทุกตำแหน่ง เป็นสิทธิของประชาชนไม่ใช่หน้าที่”

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญของประเทศที่ยอมรับทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ คือ รัฐธรรมนูญฝรั่งเศส รัฐธรรมนูญเบลเยียม รัฐธรรมนูญไวมาร์ของเยอรมัน รัฐธรรมนูญเชโกสโลวาเกีย พ.ศ. 2463 รัฐธรรมนูญโปแลนด์ พ.ศ. 2464 รัฐธรรมนูญกรีซ พ.ศ. 2467 และรัฐธรรมนูญรומาเนีย พ.ศ. 2481 ปัจจุบันบรรดาประเทศต่างๆ กำลังสนใจพัฒนาอำนาจอธิปไตยภายในประเทศ เป็นอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์พบว่า ทั่วโลกที่มีสถานะเป็น “รัฐ” ตระหนักในอำนาจอธิปไตย 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ซึ่งถูกนำไปใช้ปกครองรัฐของผู้นำประเทศ ตามความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะป็นระบอบราชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตย ระบอบเผด็จการ เพื่อสร้างวามชอบธรรมในการครอบครองอำนาจอธิปไตย

ดังนั้น อำนาจอธิปไตย จึงเป็นเครื่องเครื่องทางการเมืองอย่างหนึ่งของผู้นำทางการเมือง เพื่อแสดงให้เห็นสาธารณะชนเห็นว่า ตนหรือคณะมีความเสียสละที่ต้องการสร้างความมั่นคงให้รัฐ สร้างความรู้สึกปลอดภัยแก่ประชาชนในรัฐ ซึ่งความรู้สึกเหล่านั้นล้วนถูกสร้างขึ้นจากผู้นำทางการเมือง มิได้มีความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างผู้นำกับประชาชน ทั้งนี้ หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งกลับพบว่า ประชาชน

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครุบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

ไม่สามารถครอบครองอำนาจอธิปไตยได้อย่างแท้จริง เพราะอำนาจอธิปไตยถูกผูกมัดและเชื่อมโยงไว้กับบุคคล องค์กร และเจตนารมณ์ของผู้มีอำนาจควบคุมระบอบนั้น ๆ เพื่อรักษาการถือครองอำนาจต่อไป

สรุป

ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ที่สำคัญในปัจจุบันมี 15 ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีนิยัตินิยมทางการเมือง 2) ทฤษฎีเศรษฐกิจการเมือง 3) ทฤษฎีปทัสสถานทางการเมือง 4) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง 5) ทฤษฎีปฏิฐานทางการเมือง 6) ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง 7) ทฤษฎีการรับรู้ทางการเมือง 8) ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง 9) ทฤษฎีความทันสมัยทางการเมือง 10) ทฤษฎีภาวะผู้นำทางการเมือง 11) ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคมและการเมือง 12) ทฤษฎีความขัดแย้งทางการเมือง 13) ทฤษฎีโครงสร้างทางการเมือง 14) ทฤษฎีการติดต่อทางสังคมและการเมือง และ 15) ทฤษฎีวิวัฒนาการทางการเมือง ส่วน ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยที่สำคัญ 5 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอำนาจสูงสุดของพระเจ้า ทฤษฎีอำนาจสูงสุดของพระสันตะปาปา ทฤษฎีความมีอำนาจสูงสุดของกษัตริย์ ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ทั้งนี้ รัฐทั่วโลกในปัจจุบันเชื่อมั่นในอำนาจอธิปไตย 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ซึ่งถูกนำไปใช้ปกครองรัฐของผู้นำประเทศตามความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบอบราชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตย ระบอบเผด็จการ เพื่อสร้างความปลอดภัยในการครอบครองอำนาจรัฐ

กรณีประเทศไทยไม่ได้ยึดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง หากแต่ผสมผสานทั้งหลายทฤษฎีเข้าด้วยกัน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560: 3) กล่าวคือ พระมหากษัตริย์มีอำนาจบางประการตามรัฐธรรมนูญ รัฐบาล/คณะบุคคลมีอำนาจในการบริหารประเทศ ประชาชนมีอำนาจในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตน เพื่อทำหน้าที่บริหารประเทศตามเจตนารมณ์ที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ

References

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2543). *พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (ม.ป.ป.) *เอกสารประกอบการบรรยาย ปรัชญาการเมืองและทฤษฎีการเมือง*. ม.ป.ท.
- ชลาทิพย์ ชัยโคตร. (2560). *เอกสารประกอบการสอนวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ (PA 51105)*. บึงกาฬ : ศูนย์การศึกษาบึงกาฬ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ. (2508). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ม.ม.ป..
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). *หลักพื้นฐานของลัทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2526). *รัฐศาสตร์ : ขอบข่าย สถานภาพ และการศึกษาวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- มานิตย์ จุมปา, (2543) “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” (ความรู้เบื้องต้น). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นิติธรรม.
- ราชกิจจานุเบกษา, (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.
- วิษณุ เครืองาม. (2530). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ.
- วิษณุ เครืองาม. (2527). *ปรัชญารากฐานในกฎหมายมหาชน. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา กฎหมายมหาชน หน่วยที่ 1-7 สาขานิติศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2542). *กฎหมายเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- สิทธิกร ศักดิ์แสง และณัฐภัทร ธีรารงค์กุล. (2557). *แนวคิดและทฤษฎีในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) : 201.
- อานนท์ อภากริม. (2545). *รัฐศาสตร์เบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”
(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566
อุไรวรรณ ชนสถิตย์. (2543). รัฐศาสตร์กับการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: เปเปอร์เฮาส์.
อ ำ น า จ อ อธิ ป ไ ต ย . (2 5 5 1) . [อ อ น ไ ล น์] , แ ท ล ึ่ง ที่ ม า :
<http://www.satit.up.ac.th/BBC07/AroundTheWorld /poL/67.htm> [23 กุมภาพันธ์
2566].